

נרות פנינים ואגרות משמר הלוי חלק ח שלמה קיט

סימן כב

וענינם בלימודם וכתיבתם של המאורות הגדולים הללו, וראיתי כמה דוגמאות נחמדות כאלה בספר.

והנני עני אסיר-תודה בכפילת ההודאה והברכה עד בלי די, חזק חזק ונתחזק! עד כי במהרה דידן בציון ימלוך מלך לאורו נסע ונלך ונזכה לראותם כולם בתפארתם בתחיית המתים במהרה במהרה ברחמים רבים, כי עת לחננה כי בא מועד.

באהבה רבה ואהבת עולם

מצפה לישועות גדולות

משה מרדכי הלוי שולזינגר

ולכן גודל אהבתי מגלגלת את השורות הללו להודות באלפי הודאות לרומעכת"ר שליט"א על האור הגדול שהאיר בו את העולם בהדפסת הספר הקדוש, ובהפצתו, וגדולה ועצומה היא הזכות הזו להגין על כת"ר באלף המגן, ולהיות רוכב על אסונו בהסתלקות רעיתו הגולה מרכבה ע"ה, ולהתנחם בדור ישרים מבורך אשר השאירה אחרי-ה, ובלימוד התורה הקדושה בחשיכה כבאורה, אשר היא לנו העוז והאורה.

ומה מאד מרגש ומעורר בלימוד הספר "אמרי כהן" לראות כי נושאים וענינים וחקירות גדולות ונכבדות, הנפוצות וידועות באהלי תורה, ויד כל הלומדים ממשמשת בהם, הנה כבר בא זכרם

סימן כב

למה חז"ל אומרים "בל יראה" ו"בל ימצא"
ולא כלשון הפסוק "לא יראה" ו"לא ימצא"

מורה נבוכים

1234567

בל תקדישו בל תשחטו בל תזרקו בל תקטירו,
ומדוע שינה מן מלת לא ונקט בל?

בס"ד אור ליום ד' תצוה ח' אדר תשס"ט

שלומכון לעלם ישגא לחדא!

(ב) כנגד זה במשנה בנדרים ס"ה ב' שנוי' על נכון "אילו היית יודע שאתה עובר על "לא" תקום, ועל "לא" תטור, ועל "לא" תשנא, וכן במכות ט"ז "המשהה את נקביו עובר משום "לא" תשקצו", וכן ב"מ דף כ"ו "עובר בכולן משום "לא" תגזול, ומשום "לא" תוכל להתעלם", והיינו כלישנא הכתובה באורייתא, וכן המדה נכונה לומר קרא כדכתיב, ואם כן השאלה היא גם: מה נשתנה המקומות שאמרו ב"בל" מהמקומות שאמרו ב"לא"?

ועוד מובא שם להרבות הפליאה מב"מ קי"א "עובר בחמשה שמות משום "בל" תעשוק, ומשום "בל" תגזול, ומשום "בל" תעשוק שכר עני, ומשום "בל" תלין, ומשום "לא" תבוא עליו השמש, "בכולהו נקט "בל" חוץ מ"לא" תבוא עליו השמש נקט לישנא דקרא? ולשוז הקושיא שם.

(א) למדנו זה עתה בס"ד בלימוד הרבים [בב"ק מ"ה ב'] בספר "שדי חמד" ח"א עמוד 368, וראיתי שכת"ר שליט"א הביא רק קטע אחד מדבריו הקדושים, ולא הביא את כולו, ואנחנו בס"ד למדנו את כל הקטע עד סופו, שהשאלה היא כפולה:

א. למה משתמשים רבותינו הקדושים בעלי התלמוד בש"ס כלשון "בל" תשחית, "בל" תלין, "בל" תקיף, "בל" תוסיף, "בל" יראה, ו"בל" ימצא, ולא אמרו כלשון האמור בתורה "לא", וכי כעורה לומר כלשון הכתוב בתורה בכולם כלשון "לא"? וכן במשנה בקידושין כ"ט א' "חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים", ובפסחים כ"ח "ישנו בבל תאכל חמץ", ובנדרים ג' "עובר בבל יחל", ובעירובין ק' [ובזבחים פ'] "בל תגרע", "בל תוסיף", ובחולין ז' "קעבר משום בל תשחית", בתמורה ו' "עובר משום חמשה שמות בל תקריבו

הוא יותר קיצור מלומר "בלא", שבשתייהן יש בתחילה ב"ת שואית, ואח"כ הברה אחת: או "לא", או "בל"? אתמהא!

אבל מלבד זה צריך להסביר: מדוע במקומות הנ"ל, שכן אמרו "בלא", לא חששו לקצר?

אבל אינני שואל שאלה שני, זו, מפני שעדין לא התחלתי להבין מה שיך כאן קיצור, וכנ"ל.

והנה במכתבי הקודם כתבתי כללית על התירוצים הללו שנוח להם שלא נדפסו [וגם שלא נאמרו...] יותר משנדפסו [ומשנאמרו...], ועכשיו כשזכינו ללמוד את ה"שדי חמד" בפנים, ואת כולו, כנ"ל, זכינו לראות שבאמת אין התחלה לדברים התמוהים הללו, והשי"ת ישיבני בתשובה שלימה לפניו.

ובר מן דין יש לבאר כאן בס"ד בענין "כל פסוקא דלא פסקי" משה אנן לא פסקינן", וכעת נלאיתי לכתוב, מפני השעה המאוחרת, ואקווה להשי"ת בל"נ להמשיך ולכתוב מחר בס"ד. בס"ד ד' תצוה ח' אדר תשס"ט

כתבתי אמש שאקווה להשי"ת להמשיך היום בענין כל פסוקא דלא פסקי' משה רבנו אנן לא פסקינן, וכונתי היתה לכתוב מה שאמרו בזה המפרשים, ושלפי כל הדעות והשיטות בזה לא שיך כלל כשאדם אומר "לא תשחית" שעובר על הנ"ל, והש"ס מלא שאמרו כמה מלים מפסוק ולא חששו להנ"ל, וחשבתי שאעיין היום בס"ד בספר "ברכת רפאל" [להג"ר רפאל רובינשטיין שליט"א] על מסכת ר"ה סי' כ"ו שמביא הרבה ידיעות בענין זה, ואכן למדתי עכשיו בס"ד את כל הסימן הנפלא הזה, ואין צורך שאאריך, רק אציין למה שהביא הספר הזה מטו"א ר"ה ל"א א' ושפ"א תענית כ"ח ב' ומג"א ריש סי' רפ"ב ונשמת אדם סי' ה' סק"ב ומג"א סי' נ"א ס"ק ט' ו"דעת תורה" למהרש"ם שם ושו"ת חת"ס או"ח סי' י' ומ"ב סי' רפ"ט ס"ק ב' ושערי אפרים שער י' ס"ה ותוס' סוכה ל"ח ב', ואחרי העיון בכל הנ"ל כמדו' שיסכים כת"ר שליט"א שאין לנידוננו שייכות כלל לענין זה דכל פסוקא דלא פסקי' משה אנן לא פסקינן ל"י.

והנה ה"שדי חמד" הקדוש בעצמו כתב בתחילת הדברים: "ודע שאחד מתלמידי הי"ו בעת הלימוד שאלני: מדוע מזכירים הפוסקים דין זה בלשון "בל", וקרא כתיב "ולא" תשקצו, ומי סאני לן לישנא דקרא ונימא "לא" תשקצו?

ואמרתי לו: כן דברת, והיא הערה ראוי' לשים לב אלי'... ולא מצאתי מענה לשון, אף לא ראיתי בספרים שהתעוררו על זה".

[והנני מעתיק כל זה באורך, הן לחיבת הקודש, והן מפני שיש כאן לימוד גדול להמתבונן איך מתייחסים יפה לשאלה של תלמיד, בינה נא זאת!...]

ואח"כ כותב ה"שדי חמד": "אמנם השגתי עתה ספר יקר ילקוט הגרשוני לידידי הגאון אבד"ק לודאש יצ"ו וראיתי שהביא חקירה זו בשם הגאון מוהר"י פיק בהקדמת ספר התשבי ועם שלא כתב ישוב לזה ראיתי נכון להעתיק דב"ק אולי על ידי זה יתעורר איזה מרבני גאוני דורנו לומר ישוב נכון", ועכשיו מעתיק כל מה שהבאנו לעיל משמו, ובסוף מסיים: "וכתב [כפה"נ הגאון מוהר"י פיק זצ"ל] כי בחיבורו שטרי המאוחרין יישב כל זאת עכ"ל".

עד כאן זכיתי כעת בס"ד לישום לעצמי מה"שדי חמד" הקדוש, מפני הלימודים הגדולים שיש בו לעצמי.

ועכשיו פונה אני אל כבוד הדר"ג שליט"א, שמשער אני שכפי הנראה לא הציג כת"ר לפני הגאונים שליט"א את כל דברי השר"ח הנ"ל, שיש שם שתי שאלות [לא רק אחת]: א. למה אמרו "בל"? ב. למה בכל זאת יש מקומות שאמרו "לא"? מה גשתנה? כי אם הי' מציץ לפניהם גם את השאלה השני', כי אז כמדו' לא היו מתרצים לו, כמובא בספרו בשמם, שחז"ל חששו לכל פסוקא דלא פסקי' משה רבנו אנן לא פסקינן, דא"כ למה לא חששו לזה במקומות הנ"ל שכתבו כלשון התורה "לא"? אלא ע"כ משום של"ש בזה כל פסוקא וכו', וא"כ אין התחלה כלל להחירוק.

וגם התירוץ השני, שזה קיצור, מלבד שלא מובז כלל להדיוט כמוני למה לומר "בבל" תאחר

נרות פנינים ואגרות משמר הלוי חלק ח שלמה קכא

סימן כג

מקור מפסוק איזשהו עד שנבוא לשאול שממילא ל"ש זה בעוף [נאפי' את"ל שזן קושיא, אשר יל"פ בזה בכמה אופנים כמובן דלק"מ], מלבד תירוץ "טכני": שהוא פלוגתא דתנאי אי בעינן סמיכה בכל כחו, וי"ל דהתנא דממעט מקרא דאין סמיכה בעופות סובר דלא בעינן סמיכה בכל כוחו, אבל גם בלא זה האם למ"ד דבעינן סמיכה בכל כוחו יש לו ילפותא על זה עד שנבוא לשאול שממילא ל"ש סמיכה בעוף דל"ש בכל כוחו?

והנני מצפה לתשובה מאהבה בזה.

ואם טעיתי, בבקשה יודיעני נא, ואענוך את דבריו היקרים עטרה לראשי בס"ד.

ב) בקונטרס "מזמור לתודה" של הדר"ג שליט"א בעמ' מ"א מביא קושיא: למה לי קרא דאין סמיכה בעופות, הא כיון דבעינן סמיכה בכל כוחו, היאך אפשר לסמוך על עוף, הא הוא יכול מיד, ואין זה סמיכה כלל, עד כאן הקושיא, ומביא תירוץ ע"ז, ועוד תירוץ.

ואני עני מבקש מאד ממעלתו שיאיר את עיני: האם הדין דבעינן סמיכה בכל כוחו יש על זה איזה

סימן כג

"כאימרא" דמתניתין נדרים י' ב'

ומסתמא כבר דיבר הדר"ג שליט"א מדברי מרן הגרי"ז זיע"א בזה שאמר שהי' לאיל דין קרבן ישראל.

בכפילת הברכה וההוראה עד בלי די

מינאי מוקירם ומכבדם כגאון רום ערכם הנשגב

משה מרדכי הלוי שולזינגר

בס"ד יום ד' תרומה א' אדר שמרבין בשמחה תשס"ט

הו"כ הדר"ג הרמה שליט"א נעימות בימינם נצח ושלומהון לעלם ישגא לחדא!

אחדשה"ט וש"ת הרמה בהערצה רבה, רק עתה זכיתי לראות וליהנות טובא ב"מנחת אברהם" זבחים ד' ב' [עמ' ק"ו] ראייתו הנשגבה של הדר"ג שליט"א מ"כאימרא".

סימן כד

נטיעות של שמחה

הקדושה להאיר לארץ ולדירים עליה באור תורת אמת.

כברכת וכעתירת קטינא קטינא דארעא
מ. מ. ש. הלוי

בס"ד ב' תרומה כ"ט שבט תשס"ט

אלף תודות על שבשפלנו זכר לנו ושדר לי את ספרו החדש הגדול והקדוש, יזכהו השי"ת להוסיף עוד הרבה נטיעות של שמחה בגו ארמנות תורתנו